

Jaciment arqueològic de l'antiga vila de Sant Cugat

Sant Cugat del Vallès

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Nucli antic.
Emplaçament Sant Cugat nucli

Coordenades:

Latitud: 41.472966596217
Longitud: 2.0822936247886
UTM Est (X): 423373
UTM Nord (Y): 4591670

Classificació

Número de fitxa 08205 - 559
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval Modern
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: Revisió del Pla Especial de Protecció de Patrimoni Arquitectònic 2008. Fitxa H-1.
Data aprovació: dc., 30/04/2008 - 12:00
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Sant Cugat del Vallès
Autoria de la fitxa Daniel Sancho París (Stoa, propostes culturals i turístiques SL)
Data de registre de la fitxa: dt., 12/12/2023 - 11:55

Descripció

El nucli antic de Sant Cugat del Vallès té el seu origen a l'època medieval i amb una trama urbana formada per carrers irregulars, com els carrers Major, Hospital, dels Marges, Santiago Rusiñol, de Mir, de les Escaletes, de Sallés i Endavallada, entre altres. Els carrers propers formen part de les urbanitzacions del segle XIX, com la plana de l'Hospital i la Plana del Rampeu. En aquest segle també es va produir un canvi urbanístic amb l'expansió vitivinícola al terme municipal de Sant Cugat. Les bondats econòmiques van fer aflorar nous carrers i noves cases, tant en la nova trama urbana, com en l'antiga.

Es tracta d'una zona fàcilment identificable per la traça irregular dels carrers, pròpia dels temps medievals. Deixant de banda la trama urbana, els edificis són majoritàriament dels segles XIX i XX. Malgrat això, hi ha restes arqueològiques al subsol, d'elements antics encara visibles, la documentació d'època medieval i moderna que ha arribat fins als nostres dies així ho corrobora.

El nucli del Sant Cugat medieval i modern era al voltant de la plaça Major (Pere San o Sant Pere), on hi havia l'església parroquial de Sant Pere i el seu cementiri. Molt a prop existia l'antiga església de Sant Sever, que va deixar de tenir ús al segle XV. A la plaça Major hi havia un portal i la porxada -encara existent en part- que recorria el carrer Major i que estava documentada a principis del segle XV. En aquí, hi havia en temps medievals el forn de pa (que estava a la cantonada amb el carrer Endavallada) i la carnisseria (situada al costat del forn). A l'antic carrer Vilanova, actualment Hospital, existia l'antic hospital, documentat a partir del segle XIV i enderrocat el 1969. A prop hi havia la mina d'aigua dels Monjos que portava aigua des de Volpelleres fins al monestir. En els altres carrers de l'antiga vila de Sant Cugat hi havia cases, patis, horts, solars i tallers i diversos establiments.

Moltes de les antigues cases d'època medieval i moderna han desaparegut en les darreres dècades. Encara en resten dempeus algunes als carrers de Sant Domènec i Castillejos, així com algunes estructures arquitectòniques, com un arc apuntat del segle XIV, a la casa del carrer Major número 7.

Història

La vila de Sant Cugat del Vallès apareix documentada l'any 1120 i era propietat del monestir benedictí. Les regnes del municipi les regia el Paborde Major que tenia el domini senyorial i jurisdiccional del lloc. Alfons I va concedir al monestir el dret de fer mercat els dimecres el 1173. L'any 1481, l'infant Joan d'Aragó, va vendre la jurisdicció criminal a la família Togores. A principis del segle XV es documenten els límits de la vila que correspon amb el nucli històric.

L'antiga vila medieval de Sant Cugat conté tres tipologies de cases. Les més antigues són les que corresponen als antics remences, amb portal de punt rodó i finestra emmarcada en pedra i murs de tàpia. Es coneix que els remences un cop havien redimit els mals usos, es feien construir un portal de pedra amb dovelles de punt rodó com a símbol de la llibertat obtinguda. Una altra tipologia correspon a les cases dels viticultors del segle XVIII que es caracteritza per portals de punt rodó formats per maons motllurats, amb finestres petites i els murs fets de maçoneria, amb maó i pedra; acostumaven a ser de dos cossos i tenien un cup de vi a l'entrada de la casa. La darrera tipologia correspon a les cases pageses del segle XIX, amb portals d'arc rebaixats fets de maó motllurat.

Bibliografia

Ajuntament de Sant Cugat del Vallès. Catàleg de Sant Cugat. Revisió del Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic. 2008.

MIQUEL, Domènec; RODRÍGUEZ, Alba; MELO, Joana; VICO, Judit. (2018). *Villa ipsius cenobii. La vila de Sant Cugat en època medieval*. Museus de Sant Cugat – Ajuntament de Sant Cugat del Vallès.

